

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zborovanje v Sevnici.

Mej vsemi političnimi društvi, kar smo jih še imeli, odlikuje se v prvi vrsti „Slovensko društvo“ po svoji doslednej in neprestanej delavnosti. Včeraj imelo je svoj četrti zbor, a v teku tega meseca še priredi zborovanje pri sv. Ani v Slov. goricah in pozneje na Ptuji in v Mariboru. Koliko uplivajo taki zbori na kmetško prebivalstvo, na maso naroda, to more dostojno ocenjati le tisti, ki je bil prisoten pri takem zboru, ter gledal, kako pazno poslušajo uka-željni slovenski kmet vse govore in kako dober in bister razum ima za vsa politična vprašanja, za vsako kritikujočo besedo, kako hvaležno odobrava vsako izrečeno resnico. Slovensko društvo bode si s tacimi zdaj tu zdaj tam vršečimi se zbori pridobilo največje zasluge za politično omiko in zavednost naših slovenskih kmetov, ter s tem postavilo najboljši jez nemškemu in nemškutarskemu nasilstvu.

Tudi včeraj postavil, ali bolje rečeno, utrdil se je tak jez pri zborovanju v Sevnici. Sevnški trg, ki postaja vedno prijaznejši in lepši, imel je že od nekdaj v svojem ozidju mnogo iskrenih in skušenih rodoljubov, v zadnji čas pa se je še mnogo zboljšalo in včerajšnjega dne sijajni izid bode tudi močno uplival na tamošnje itak že narodno prebivalstvo, da bode že hirajočej šoli nemškega „Schulvereina“ kmalu sape zmanjkalo.

Udeležba bila je včeraj v Sevnici toliko, da za vse društvene člane niti prostora ni bilo, da si je za zborovanje prav okusno z zelenjem, napisi in preprogami okrašena soba v gosp. Simončiča hiši precej prostorna in so bili ljudje tako silno nagne-teni, da je nastala tropična, skoro neznosna vro-

čina. Okoli 400 kmetških posestnikov iz Sevnškega in Breziškega okraja bilo je navzočih, razen teh pa mnogo razumnikov in znanih narodnjakov iz Maribora, Celja, Ljubljane, Krškega, Brežic itd.

Ob 3. uri prične predsednik dr. Račaj zborovanje, prečita iz pravil društveni delokrog, pozdravi vse prišlece ter predstavi zboru c. kr. okr. glavarja Rupnika iz Brežic.

Gosp. notar Veršec pozdravi dobro došle zastopnike društva in drž. poslanca dra. Vošnjaka, kateri slednji potem mej živahnimi živiošklici nastopi in v obširnem, s pogostimi živio- in dobrošklici vsprejetem govoru poroča o delovanju državnega zbora. Govornik navaja, da kmet še vedno ni razmerno zastopan v državnem zboru, zaradi tega je tudi stališče njegovih zastopnikov težavno, ki so le s pomočjo konservativcev dosegli in izvojevali nekatere koristi za kmeta n. pr. olajšavo glede šolskih postav, carino za inostrano živino, odpisanje davkov pri uimah, slovenske gimnazije na Kranjskem itd., omenja potem uravnave zemljiškega davka, pri katerih so po nekaterih krajih nemškoliberalni cenilci zakrivil, da se davek ni ponižal, temveč povišal, kar naj bi bilo kmetom v pouk, da vsekdar in povsod volijo le svoje ljudi, — načrta potem naš položaj v narodnem oziru in potovanje presvitlega cesarja, ki je na več krajih slovenski govoril in se prepričal, da so Slovenci najbolj zvesti v Avstriji. Pripoznava, da so nadloge, ki tarejo kmetški stan velike, da se ne dajo odpraviti na mah, in zagotavlja, da se bode vedno poganjal za koristi svojih volilcev.

Kljuba hudej gneči in še hujšej vročini poslušali so kmetje z največjo pazljivostjo, pri pos-

mičnih stavkih klicali vmes svoje „živio“ in „dobro“, ko je pa g. dr. Vošnjak končal svoj govor, doneli so mu burni živiošklici in ko so ti plegli, stopi kmetški posestnik Zalokar iz Blаницe na oder ter izreče v imenu kmetov dru. Vošnjaku za dosedanje delovanje najtoplejo zahvalo, s prošnjo, da naj blagovoli tudi v bodoče jednako je zastopati. (Živio!)

(Dalje prih.)

Miklošič in Hrvati.

(Dalje.)

Ali vender dandanes že panonščino starih spomenikov mnogo slavistov pripoznava. Vsekako pa ta hipoteza Miklošičeva pred nobenim zastopnikom starobolgarske hipoteze ne ponižuje. In kako hudi bi še morali Bolgari na Miklošiča biti, ker jim jemlje „svu staru literaturu“? Miklošič, ki je v tem pitanju po polnem „zapadnik“, če se dovoli ta posebno na Ruskem udomačeni izraz, sklenil je lani svoja predavanja starožitnostij blizo z besedami: „über diese dinge wird mit groszer heftigkeit gestritten; wer sie aber einigermassen mit kaltem blute betrachtet, überzeugt sich leicht, dass diese heftigkeit eine ganz überflüssige ist. Die beiden kirchen bestehen neben einander, bekämpfen einander mit waffen, die häufig nicht würdig sind, aber es ist ganz unrichtig von der entscheidung dieser beiden fragen hänge etwas für die gegenwart ab. Es ist eine gelehrte frage, die diejenigen interessiert, welche in der geschichte der slavischen völker aufklärung erhalten wollen; für die gegenwart ist die sache von keiner bedeutung trotzdem ihr eine bedeutung auch in diesen dingen in der gegenwart zugeschrieben wird.“ Ravno to velja po mojem mnenji o Miklošiču.

LISTEK.

Potovanje križem domovine.

Popisuje Prostoslav Kretanov.

XXVIII.

V Zagrebu.

V naglem diru zanesel me je čili vranec iz Samobora po ravani tija na Savski brod, kjer sem se nemudoma prepeljal na ono stran v Podsused ter odrinol s prvim vlakom doli v svetlo — stolico hrvatsko. —

In tako sem torej dospel naposled v Zagreb, v sredotočje avstrijskega Jugoslovanstva, kamer mi je srcé hrepenelo že toliko let!...

Vznesena čustva plapolala so mi v prsih, ko sem se peljal s kolodvora v mesto...

Tu se mi je razgrnila pisana slika jugoslovanškega življenja —

Slovenci, bivajoči tam gori ob širokej svetovnej cesti, po kateri se prevaža severno-zapadna, Evropo osrečujoča kultura, oddaljili smo se v teku stoletij znatno svojim bratom tu doli na iztoku: prvotni naš jezik prekvašen nam je z nemškim in laškim življenjem in nekdanja narodna noša se je umaknila tujej, moderno prirojenej obleki. In kakor nam je v šumu inoglasne govornice zginol sluh za pristno materinščino, zmedlele so nam v sivosti kozmopoliti-

čnih denašnjih oblačil tudi oči za žive bôje slovan-sko narodne oprave... Prišedšemu izmej modernizovanih Slovencev mej narodno oblečene brate Hrvate, zdelo se mi je torej, kakor da bi se bil preselil iz jednolične puščave na pestro livado. Bil je baš tržni dan in tu na prostranem Jelačičevem trgu bile so razvrstene pisane gručice prodajalcev iz raznih krajev Hrvatske, Slavonije in Bosne; in kakor metulj nad vspomladnim cvetjem, zibal se mu je zavzeti pogled tu nad cvetočim poljem raznovrstne jugoslovanške narodne noše — v utrujena, ob nemških sikavcih oglušena ušesa pa so mi šumeli valovi neskaljene slovanščine, kakor sladki odmevi iz davno minolih časov slovanškega veličastja. —

In tako sem se torej tukaj v Zagrebu, daleč proč od vsega nemškega zasramovanja, ugreznil v slast nevskrunjenega narodnega življenja ter si napajal po navdušenji koprnečo dušo s čisto vreličino slovanške zavesti. Odpovedavši se duhu pesimistične negacije, snel sem okajene kritične naočnike ter zrl mirno in objektivno v čarobni kalejdoskop orijental-skih prikaznij. Jednakomerno in ugodno pohajkoval sem po mestu mej gori in doli vrvečim ljudstvom, tuj in nepoznan, prepuščaje se dobrohotnemu slu-čaju, in kamer koli so me zanesle nogé, povsod so se mi predočivali dražestni prizori; vse me je, za-nimalo: bodisi uličina perspektiva doli v Ilici ali krasni razgled gori na Strossmayerjevem šetališču.

In tako se je vrstil tu pred mano obraz za obrazom v blagodejni promeni! Z veličastnega Jelačičevega spomenika vzletel mi je pogled na pašo po — židovskih napisih s poetičnimi priimki in pohr-vaščenimi krstnimi imeni à la Oroslov Rosenzweig... Ob hebrejskih črkah na židovski sinagogi zdrsnile so mi oči zopet doli na širni Zrinski trg... Ko sem se načudil krasnej zgradbi „Jugoslovanške akademije“, spočil se mi je vid na sivem zidovji neprezirne Kuku-vičeve palače... Toda, kdo bi našel vse Zagrebške znamenitosti! Skratka: prehodil sem blizu vse mesto „per longum et latum“ ter si napasel oči na razno-vrstnem njegovem obličji: iz podolgaste Ilice po vijugastih stopnicah gori v staro mesto, od ondot preko kalnega „Potoka“ h gotski katedrali in iz me-teža temnih hiš zopet doli v prostrano strugo novih ulic, ki se ugodno raztezajo tija ven v pródno Posavje... In ko so mi naposled opešale noge, vrnil sem se nazaj na Jelačičev trg, ki je središče vsega Zagrebškega življenja, ter se ondu na obsen-čeni terasi pred „Veliko kavano“ zagrebel v grmado vsakovrstnih novin iz vseh delov širne Evrope. Nad mano razpenjala so se ob hladnem vetrovem dihu liki jadra, pisana pregrinjala, slastno vonjave bujnega cvetličja tu ob vznožji so duhtele po mehkem vzduhi in okrog mene vrveli so veseli pogovori v različnih evropskih jezikih, in kakor sem se prepričal, čuje se v Zagrebu še ipak katera — nemška beseda,

čevi hipotezi o Hrvatih in Srbih, ker ona se sedanjih razmer ne tiče. Mi gotovo želimo obema narodoma najlepšo prihodnost, pred vsem pa bratsko ljubav, po kateri bo ona mogoča. Bosne in Hercegovine n. pr. pa še Hrvati samo zaradi tega ne bodo dobili, če stokrat dokažejo, da se tam govori le „hrvatski“.

Jaz še nečem zatajiti, da so se tudi pri drugih Slovanih našli ljudje, ki so imeli pomisleke proti Miklošičevi svečanosti s svojih vsakdanjih stališč. Tako bi pač gotovo vsak Poljak rad bil — in kdo je bolj občutljiv nego Poljak — da bi Miklošič maloruski jezik poljskemu pridružil. Saj je bil ta jezik v najslavnejši dobi na dvoru poljskih kraljev v rabi in mnogo Rusinov je od nekdaj podloga poljski narodnosti.

Ravno tako bi se kateri ognjevit Poljak lahko zasledil, da Miklošič tudi litvanščine ni poljskemu jeziku pridružil, jezika domovine poljskih jagelonskih kraljev. Koliko na Litvi rojenih poljskih pisateljev šteje poljska literarna zgodovina in kaj vse nam je napisal tako popularni pisatelj kakor je Kraszewski o poljstvu Litvinov, ki še niti Slovani neso. Ali strankarskim namenom prava znanost ne more služiti in „političnih“ jezikov ne pozna.

Rusi zopet bi se lahko hudovali, da je Miklošič Rusine od njih odcepil, ker njih jezik zmirom posebe razpravlja, akoravno Rusini imenujejo svoj jezik „ruskij“. V kaka klešča pa zabrede, kdor hoče Miklošiča iz takih stališč soditi, razvidi se iz tega, da je Miklošič pri Slovakih ravno nasprotno ravnal, katerih jezik je českemu pridružil. In komu mora to bolj neprijetno biti nego ubozemu zatiranemu Slovaku? Ali prav je odgovoril edenkrat neki Slovak pri razpravljanju tega pitanja: „Miklošič ni nas napravil, mi pa njega nismo.“ In celo jezik onih žalostnih ostankov polabskih Slovanov, katerih ni čez 160.000 ljudi, „razcepil“ je Miklošič v gorenji in dolnji srbski.

Ravno tako bi za jezikoslovske namene bilo dobro ruski jezik še bolj razkosati. „Ukrajnofilstva“ pa Miklošič s svojim znanstvenim prepričanjem, da sta veliko- in maloruski jezik različna, ni podpiral, ker nikdo neče Niženemcev cepiti od Visokonemcev, ako trdi znano resnico, da govore celo drug jezik, ki še stoji „auf dem standpunkt der ersten lautverschiebung“. Tudi niženemški učitelji ne delujejo proti visokonemškemu književnemu jeziku, ako večkrat zahtevajo, naj se uvede njihovo narečje ali prav za prav jezik v ljudske šole za prvi dve leti. Ravno tako tudi ni Miklošič „srbizma digao“. Ako ga je morebiti kedaj kateri Srb zlorabil za svoje strankarske namene, profaniral je našo znanost ravno tako kakor jo hočejo Velikohrvati s svojimi

zahtevami do Miklošiča. Oboji so si tedaj slični in tertium comparationis je — šovinizem. (Dalje prih.)

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 13. avgusta.

Izgredi na Dunaji se v soboto neso več po navljali. Prišlo je sicer na tisoči radovednežev, a ker je policija bila na vse pripravljena, ni bilo nikake „Hetz“.

Deželni zbor česki zaključil se je preteklo soboto. Na dnevnem redu bilo je devetnajst točk. A pri českih, kakor tudi nemških poslancih bilo je vidno hrepenenje, kakor hitro možno, zaključiti zasedanje. Vse točke vsprejele so se brez debate in ko je zadnji poročevalec malo pred 1. uro stavil predlog, da se preide na dnevni red, zadoneli so glasni „bravo“ kliči od vseh strani. Prehod k dnevnemu redu vsprejel se jednoglasno. Pred sklepom zbora bili so običajni zahvalni govori, mej katerimi so poslanci odobravali zlasti govor kardinala kneza Schwarzenberga. A vsi ti govori neso političnega značaja, kakor v obče vse zborovanje ni nikogar posebno zadovoljilo. Glavna delavnost deželnega zbora pokazala se je jedino v zadevi muzeja in deželnega budgeta. Uspešneje delovanje preprečila je nemška manjina, ki ne želi družega nego onemogočiti vsakršno spravo ter pospeševati razpor in boj mej obema narodnostima.

Vnanje države.

O poroki kneginjice Zorke s knezom Petrom Karadjordjevičem se poroča: Knez Nikola povabil je ruskega carja, avstrijskega cesarja in kralja Milana, da bi mu drugovali. Cesar Fran Josip z ozirom na kralja Milana ni povabila vsprejel. Aleksander III. pa je odposlal kot svojega namestnika grofa Orlova. Kralj Milan pa je pokazal svojo občutljivost rekoč: da povabila ne more vsprejeti, ker so pri umoru kneza Mihajla Karadjordjeviča bili prognani kot soudeleženci umora. Car zagotovil je novoporočenima 200.000 frankov na leto.

Iz Pariza javlja se vest, da bode Challe-mel-Lacour odstopil in da potem Jules Ferry prevzame portfelj vnanjih zadev.

S Španskega ni gotovih poročil. Oficijelno se sicer zatruje, da viada splošni mir, a poročila z druge strani so skoro popolnem nasprotna, kajti ako je res povsod splošni mir, čemu bi nastavljal general Quesada svoje vojne oddelke ob železnici, čemu se proglašajo vojni zakoni in obsedno stanje?

Dopisi.

Iz Rogatec 10. avgusta. [Izv. dop.] Dn6 8. t. m. so se zbrali nemški in nemškutarski dedovje v gostilni „pri zlatej kroni“. Potujoč iz Zagreba v Celje in Sv. Jurij zamudim vlak in dojdem v Šmarje, kjer vidim plakate, da ima nemškega „Schulvereina“ Ortsgruppe Pettau und Umgebung

8. t. m. v Rogatci zborovanje, h kateremu so povabljeni vsi privrženci nemškutarije v okolici. Dospel v Rogatec, slišim truš in idem naravnost v ono gostilno ob 8. uri zvečer. Zbrano je bilo mnogo gospôde, da v dvorani nesem dobil prostora. Govoril je v tem hipu znani dr. Mihelič in slišal sem te-le besede: „Die Slovenen haben von uns (o je!) gelernt. Wir Deutsche sind das regierende Volk in Oesterreich, welchen Staat Deutsche gegründet haben. (Bravo! richtig!) Der deutsche Schulverein hat die Aufgabe deutsche Cultur zu fördern, das nationale Bewusstsein zu wahren und den Geldbeitrag in den grossen Säckel aufopfernd zu geben. Unsere Gegner, die Slovenen, Polaken u. s. w., haben ein viel besseres nationales Bewusstsein. Wir könnten von ihnen lernen, damit auch eine deutsche Frau, ein deutscher Herr im nationalen Bewusstsein sagen kann: ich bin eine deutsche Frau, ich bin ein deutscher Mann. Wir dachten bei der Gründung unserer Ortsgruppe: es würden recht viele Mitglieder beitreten. Jedoch war es damals nicht der Fall. Unsere Liste überzeugt uns, dass gegenwärtig unser „Schulverein“ wächst, blüht und Früchte trägt. (Richtig! bravo!)“ — Govorilo se je pozneje malo. Prepozno sem bil prišel in bilo je vse natlačeno ne samo s privrženci nemčurske stranke, temveč tudi z narodnimi učitelji, katere so imeli za „špijone“ in jako pazili na-nje. Podam se tik dvorane v sobico in pridruži se mi g. okrajni glavar pl. Premierstein. On me svari mešati se v politične stvari. Godba iz Slatine je svirala, bil je ples in pele so se nemške pesni, tudi „Wacht am Rhein“. Kako zdvijani da so ti ljudje bili, baš pijani ne samo slovenskega vina, ampak tudi dr. Miheličeve kulture, kaže sledeči slučaj. Seznanivši se z dijakoma Zagrebske univerze pa Celovške gimnazije sedem ž njima k mizi ter se pogovarjamo slovenski. Na prsih smo imeli slovanske trobojnice, in to je bilo nemčurjem, kar je biku rudeče sukno. Začnejo zabavljati surovo in grdo ter pokličejo policijskega komisarja, naj nas kar zapre na 3 mesece. Nekateri so tudi s tepenjem grozili. Komisar se je prav robato obnašal in molčati ukazal. Toda naposled, videvši naše mirno in dostojno obnašanje, nas pusti, mi pa odrinemo v Slatino. In tako nam je bilo dano zopet jedenkrat okusiti krasen sad nemške kulture!

Iz Maribora 12. avgusta. [Izviren dopis.] (Alojzij Sernec † 9. t. m.) Milo žalostinko zapeli so Mariborski zvonovi 5. dan t. m. In milo se je storilo premnogim učiteljskim srcem spremijajočim, nepozabljivemu in prerano umrlega sokolega k večnemu počitku. Vsemogočnemu dozdelo se je poklicati gosp. A. Serneca, nadučitelja ljudske šole pri sv. Jožefu pri Mariboru iz sredine svoje žalujoče rodbine, iz

kakor človek pri nas v Ljubljani na promenadi se tudi ujame tu in tam kak bore — slovensk glas...!

In zopet me je vznemelo srce na sprehod. Zunaj v Maksimiru imel sem si ogledati sv. Jurja in gori na Tuškanci pokloniti se majki „Švabici“... Zanimanje za procvit jugoslovanske prosvete dalo mi je povod k ogledanju novega vseučilišča, a pjeteta do slavnega rojaka napotila me je gori na Vrazovo šetališče. In ko bi ne bil pohodil slavnoznane „streljane“, obitat bi se mi moglo, da ne spoštujem spomina nekdanjih zagrebskih Phäakov, kjer so „in quei tempi felici“ narodnega dremanja vganjali nedolžne svoje igrače; istotako pa bi značilo politično malomarnost, ko bi ne bil šel, vsaj jedenkrat, mimo Miškatovičevega „Mojmira“. In če je človek že baš v Jurjevski ulici, vleva pač dostojnost, da se pokloni vrlemu kolegi in zatorej sem pogledal odu v nekdanjem „Narodnem domu“ — „za peč“ — toda o tem pozneje! —

Zagreb se vzbuja in dviga iz rahlih posavskih tal ter bode danes ali jutri sijajna stolica jugoslovanskih dežel, če mu inče zlobni očka Vulkan zopet ne pretresejo reber, česar Bog obvaruj vrle brate Hrvate na korist in proslavo vsega Slovanstva!

Ad vocem — potres! Neusmiljeno je razsajal ta démon po lepi hrvatski stolici ter opraskal z ostrimi svojimi kremplji do malega vsa poslopja. No, zdaj je sled njegove pogubonosne roke zopet

zbrisan z hiš in — spomina lahkoživih naših bratov: tu in tam je še zapisan na kakšnem zidu „Mene Tekel“; a človek, zaupajoč božjei previdnosti, zida in stavi zavetno svoje stanovišče na skrivnostna tla matere zemlje...!

V primeri z Ljubljano je Zagreb podoben preširnemu, nekoliko bahastemu, na pol gosposki oblečenemu mladeniču, dočim je prva jednaka pohlevnej planinske deklci: v novejšem časi je hrvatski mladič začel malo koketovati z našo planinko; vender k trajnej zvezi tega para treba bode na onej strani nekoliko manj — „samozavesti“, tukaj pa nekoliko več — iskrenosti: dotle pa bode ženin še nekaj časa v varstvu okrutega svojega očuha, nevesta pa pod krilom ošabne svoje mačohne.

In v narodnem obziru — opazi človek tukaj v Zagrebu razliko mej Hrvatom in Slovincem. Ta, kakor je že krotka duša po naravi, skriva pred tujcem svoj materin jezik, ki mu rabi skoro izključljivo le za domače potrebe, v tem, ko ga sosed Hrvat smelo izpostavlja na videlo ter narodno svojo zavest izpoveduje v javnih napisih; zato je tukaj vse „narodno“ — od bogate „štedionice“ doli do najrevniše „brijačnice“, mi Slovenci pa prodajemo svoje blago v — tujem jeziku!...

Toda, poslopje narodne prosvete in omike zida se na Hrvatskem od zgoraj navzdol, v Slovincih pa se isto dviguje — na temelji narodne zavesti

v ljudstvu — od doli navzgor: tu se plamenica rodoljubja prižiga na selskem ognjišču, dočim je hrvatskemu razumnistvu nositi žrjavico narodne samozavesti ven v kmetske kočje, o čemer pričajo imeniki hrvatskih in slovenskih književnih zavodov. —

Polagoma in prirodnim potom vrši se mejsobno naše približevanje in prej ali slej izpolnile se bodo Vrazove besede:

„Gle... do dvie rukuju se grane,
Da u bratskoj slozi prava si obrane.“

In baš v isto svrhu in sicer s pogledom na osamljenost Slovenstva, ki si kot slaboten potok v neplodni puščavi, v pečine dolbe tir, vzdihuje pevec tam v slovenskih goricah:

„Oj da oblaci nebá iz nedrij sorodnega morja
Živeža mu prinesó, da mu valovje vzkipeč
Jézov razruši oklop in zlije se v strugo prvotno,
Z bratom močnejšim objét k smotru prodira si pot;
Da na iztok zavali napredka se reka mogočna,
Njeni veličestni šum vzdrami duhove iz sna:
Z desnih in levih obal potoci se zlijejo vá-njo,
Z materjo združeni spet v morje — Slovanstva šumé!“

Lepi dnevi so bili, ki sem jih preživel tu v svetli hrvatski stolici! Vsak dan bil sem povabljen v goste in povsod, kamer sem prišel, bil sem prisrčno, iskreno vzprijet. Danes na pr. bil sem gost pri velepoštovanem gosp. prof. dru. Markoviću, slavnem dramatik hrvatskemu, kjer sem se na strani ljubeznive njegove gospe soproge spominal

kroga svojih kolegov in njegove neutrudljive delavnosti. Rajni komaj 45 let star, bil je vzor učiteljstva. Njegovo blago srce ni bilo napolnjeno hinavščine, ne ošabnosti; njegov trden in neomahljivi značaj storil ga je pri kolegih, kakor v višjih krogih priljubljenega. Dokaz temu, bil je zastopnik učiteljstva na Ptui, dokler je tamkaj služboval in pozneje pa v Mariboru. On je živel le za šolo, in ta mu je bila kakor k srcu priručena. Pa njegova goreča ljubezen do šolstva in neprestana delavnost, prouzročili ste mu pogubonosno jetiko, vključno katerega pa je še vestno opravljal težavna opravila, dokler mu neso prijatelji svetovali podati se v „Gleichenberg“. Pa, zamudil je pravi čas in prepozno je bilo. Domu vrnivšemu odtrgala se je nit življenja in 3. t. m. je mirno v gospodu zaspal. Njegov pogreb bil je velikansk. V 5. dan t. m. o 4. uri popoldan zbrala se je na domu pokojnega tolika množica ljudi, da se je človeku milo storilo. Zastopani bili so vsi stanovi, zlasti učiteljstva je veliko prihitelo od Pohorja, Ptuja, Slovenske Bistrice itd. Po navadnih duhovnih obredih zapelo je Mariborsko pevsko društvo nemško slovo in mej sviranjem godbe pomikal se je žalosten sprevod, katerega se je udeležilo mnogo stotin krščenikov, proti Mariborskemu mirodvoru. Ko so se navadne molitve opravile in pevci: „Blagor mu“ z milim in otožnim glasom zapeli, podali smo se za mišljeni mirno in molče od groba. Počivaj tedaj brate mirno. Imel si tukaj le trnje, tamkaj ti naj cveto rožice.

Pesniški.

Iz Kamniškega okraja 9. avgusta. [Izv. dop.] Uradno zborovanje imelo je učiteljstvo tega okraja dne 8. t. m. v Mengeši. Med navzočnimi zapazili smo tudi precejšnje število učiteljev iz drugih okrajev. Gospod nadzornik Andrej Žumer otvori zborovanje s primernim nagovorom in pozdravi navzočne. Zapisnikarima volita se per acclamationem: gg. Tramšič in Kecelj. Iz poročila nadzornikovega o tukajšnjih šolah posnamemo, da je bilo šolsko obiskovanje razun ponavljalne šole, katero je 50% učencev zanemarjalo, dobro.

Ne zadovolji pa se s šolskimi postopki v zdravstvenem oziru, kajti v vsem okraju nahaja se samo pet šol, katere postavnim tirjavam glede higijene zadostujejo. Govoril je posebno obširno o posamičnih učnih predmetih in o šolski disciplini ter nasvetoval v zboljšanje pouka dosti zanimivega, kar svedoči, da je bilo njegovo nadzorovanje jako natančno. Izrekel je tudi željo, naj napravljajo učitelji zbirke semen, raznega lesa, žuželk, rastlin in mineralij.

O drugej točki dnevnega reda „o lepomisli“ poročal je g. Razingar, učitelj v Ljubljani, kateri je na prošnjo g. nadzornika to nalogo prevzel. Po-

kazal je praktično, kako naj se po genetične, do sedaj še malo poznati metodi, poučuje lepopisje. Navzočni sledili so njegovemu govoru z veliko pozornostjo in videlo se je, da se z njegovimi nazori o tem predmetu strinjajo. Želeli je, da bi se učitelji te izvrstne metode poprijeli.

G. nadučitelj V. Burnik govoril je obširno in temeljito o „spisji v ljudski šoli“, g. Letnar pa je razpravljaj 4. točko dnevnega reda: „Kako pristuje tretje berilo jednorazrednici.“ Povedal je prav mnogo, kar je vredno, da se zapomni in natančno prevdari, navedel je tudi berilnih vaj, katere naj bi se v jednorazrednici posebno temeljito obravnavale. G. nadzornik bil je s poročili jako zadovoljen in se je tudi vsem trem poročevalcem za njih trud prav toplo zahvalil.

Šolske knjige ostanejo v prihodnjem šolskem letu po vseh šolah večinoma še ravno tiste, kakor lani. Za vpeljavo Žumer-Razingarjevega I. berila bili so vsi učitelji, kakor hitro bode za rabo v ljudske šole postavno potrjeno. Računi knjižničnega odbora vzamejo se na znanje in nasvetujejo se knjige, katere naj bi se nakupile. G. Javoršku, predsedniku knjižničnega odbora izreče se za njegov trud in marljivost zahvala. Udje v dotičnih odborih se na novo potrdijo.

Na predlog g. Letnarja, naj bi se konstituiral odbor, kateremu bi bila naloga pregledovati knjige sv. Mohora in določiti, katere se smejo sprejemati v šolske knjižnice, katere pa ne, voli učiteljstvo gg: Letnarja, Burnika, Javorška, Pfeiferja in Golmajerja. Znano je splošno, da se mej knjigami družbe sv. Mohora, katere so pisane le odraščanim, tudi take, ki niso nikakor za učence ljudske šole.

Konečno zahvali se g. nadzornik učiteljem za njih trud v šoli, spodbuja jih k vztrajnosti v težavnem poslu in jih prosi tudi podpore v prihodnje. Zborovanje zaključil s trikratnim „živio“ na presvitlega cesarja, učitelji pa zapoje cesarsko himno.

V gostilni g. Stareta nadaljevalo se je popoldne pri kupici „rumenega in rudečega“ prijatelj sko zborovanje. Pevci razveseljevali so nas dobro z ubranim domačim petjem, tudi napitnic se nij manjkalo. Veselje bilo je splošno; pogovori prijateljski in zaupljivi. Le prekmalu prišel je čas ločitve. G. gostilničarju pa na izvrstni a jako ceni postrežbi najiskrenejša zahvala.

Domače stvari.

— (Presvitli cesar) podaril je krajnemu šolskemu svetu v Dolenjem Zemonu 50 gld. za šolske namene.

— (Pl. Plener) rekel je v 6. dan t. m. v dež. zboru českem mej drugim: „Nikdar se ne bode

drznilo, Nemce v Českej zatirati tako kakor se v Kranjskeji godi, ker so Nemci v Českej močen narod in sicer tudi močnejši, da ne bodo tega trpeli, kar Nemci v Kranjskeji prenašajo.“ Današnja „Lai-bacher Zeitung“ pozivlje na odličnem mestu gosp. pl. Plener-ja, naj se jasneje izreče, kaj morajo Nemci v Kranjskeji prenašati in naj v dokaz svoje drzne trditve, da se tukaj Nemci zatirajo, navede fakta. Radovedni smo, kako se bode pl. Plener rešil te zanjke, ki se je okoli njega zadržila.

— (32 Čitalničnih pevcev) peljalo se je včeraj na Blej, da s petjem počasté prevzvišenega vladiko Strossmayer-a. Namenjena serenada premenila se je v pravo pavcato slavnost, ki je vseskozi izborna izpala. Obširneje poročamo jutri, ker se nam čez nedeljo preveč gradiva nabralo.

— (Iz Zagreba) se nam piše 12. avg.: Danes se govori po Zagrebu o krizi, ki je nastala pri našej vladi zaradi Reškega vprašanja. Pripoveduje se, da je ban Pejačević dal ostavko, isto tako minister Bedeković, a da postane banom grof Khuen, veliki župan v Raabu, a ministrom Imbro pl. Josipović. Hrvatska izgubi potem Reko, iz katere se preseli hrvatska gimnazija in podžupanija. Tudi v pogledu krajiškega budgeta obstoje difference mej vlado hrvatsko in ogerskim ministerstvom. — „Narodne Novine“ povedajo, da je zagotovljena železnica iz Čakovca čez Varaždin in Zagorje do Zaprešića in da se bode pričela graditi že v spomladi 1884.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 13. avgusta. Kraljevič Portugalski dospel zvečer semkaj ter ostal v cesarskem dvoru. Danes dopoldne pozdravil ga je cesarjevič Rudolf.

Listi poročaje: Chambordu se je močno na zlo obrnilo.

Madrid 13. avgusta. Govori se, da je potovanje kralju v Nemčijo za nedoločen čas odloženo.

Prememba kabineta verjetna, kakor hitro bode ustanek udušen.

Dunajska borza

dne 13. avgusta t. l.

(izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	78 gld. 95	kr.
Srebrna renta	79 „ 50	„
Zlata renta	99 „ 80	„
5% marena renta	93 „ 50	„
Akcije narodne banke	838 „ —	„
Kreditne akcije	299 „ 70	„
London	119 „ 75	„
Napol.	9 „ 49	„
C. kr. cekini	5 „ 66	„
Nemške marke	58 „ 35	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 120 „ 50	„

sijajne svečanosti na Vrazovem domu, kjer se je Hrvatom omilil krasni „štajerski raj“: g. dr. Marković je iskren prijatelj Slovencev ter je tu napil na njihovo združenje z „brati Hrvati“ in — Srbi . . . Drugi dan sem se peljal v veseli družini v gorice našega rojaka g. dr. Vidriča, kjer so se ob sladkem muškateljci razlegale radostne slovenske in hrvatske pesmi . . . Pojutranjem bil sem zopet povabljen na večerjo k temu ali onemu zagrebskemu Slovencu in tako dalje — ad infinitum in dulci júbilo!

Neko jutro grem doli v Preradovićevo ulico, v atelje kiparja g. Josipa Moretti-ja, izvrstnega Rendičevega sodelavca in naslednika po njegovi preselitvi v Trst.

G. Moretti je Italijan, netjak nedavno umršega kardinala Moretti-ja v Milanu. V Zagreb prišel je na Rendičev poziv ter zdaj odprl lasten atelje.

Najdem ga mej mnogovrstnimi kiparskimi tvorili, klesajočega iz kararskega mramorja poprsje one „Ciganki“ ki je bila videti lani v hrvatskem paviljonu na tržaški razstavi.

Z burnim vzklikom: „O, ben venuto, caro Signore!“ me vzprime tu vrli umetelnik ter mi razkazuje različne svoje, po ateljeji v ženijalni zmešnjavi razpostavljene proizvode, mej katerimi me je najbolj zanimal doprsni kip prerano umršega hrvatskega romanopisca Avgusta Šenoe. Najin raz-

govor — zdaj v laščini, zdaj v hrvaščini — vrtel se je s prva izključljivo ob lepih umetelnostih v obče in ob kipovstvu posebej in iz vseh umetelnikovih besed odmevalo je tajno hrepenenje po nesmrtnih kiparskih vzorih v njegovi domovini, v solnčni Italiji! „Oh gospodine, ovdje vam čovjek nema izgleda i oči postanu vam nekako mrke, pak onda me srdce vuče natrag — in mia bella Italia!“ vzdihne mož melanholično ter zasuje govor na — one srečne dneve, ki sva jih ob časi vžidanja spomenične ploče in pesnikove podobe preživela v Vrazovi rojstni hiši, v družini blagodušnega g. dr. Markovića. „Per Dio! che bei paesi avete in vostra patria! E che belle ragazze — per Baccho!“ vzklikne zopet čili Italijan ter me spremi na svoj dom, kakor je rekel, „a pranzo toscano“. Ondu naju vzprejme lepa kiparjeva soproga, rojena Toskanka, ter naju vede k mizi, na kateri so se v obsežni skledi zibali tečno zabeljeni „maccaroni“ okrog dišeče, na raznji pečene jančevine in v bliščečih čašah žarilo se je rdeče italijansko vino, pristne — „lacrimae Christi“. Bili so tukaj še trije drugi gostje, kiparjevi rojaki, vsi umetelniki in mej radostnim pogovarjanjem v sladki toskanščini preteklo nam je par blaženih ur. Pri razhodu napije g. Moretti navdušeno; „Evviva la bella patria del Stanko Vraz!“ Čaše zazvenijo in jaz se poslovim — „a rivedersi!“ — —

Proti večeru napotim se gori na Jurjevo pokopališče na — Vrazov grob. Tu sem utopljen v otožno premišljevanje, sanjari o zlati bodočnosti Slovanstva, ki bode napočila takrat, ko bode po vsem svetu zavladalo tolerantno spoznanje:

„Svi narodi braća, svi su božja čeda,
Na njih jedno nebo i jedan Bog gleda;
I kô jedno sunce nad svimi izhodi,
I jedno stoj, vladaj pravo nad narodi.“

Ostavivši samotno, zapuščeno gomilo, na kateri se dviga goli rjavi spomenik, napotim se v mesto nazaj.

Večerne sence so razprostirale hladna svoja krila čez neprezirno planoto, raztezajočo se doli na tajni iztok in sem iz polja odmevalo je mlo petje domov se vračajočih žanjic . . .

Prišedši do starega „Narodnega doma“ krenem notri ter — kakor sem že rekel — pogledam „za peč“ k prijatelju — Spectabilisu in — v iskrenem objemu ležala sva drug drugemu na prsih.

Isti dan okončal sem jaz svoje romanje po Zagrebu, prijatelj Spectabilis pa je ostavil zeleno „pisno desko“ ter „Arm im Arm“ z mano korakal s hriba doli v mesto, kjer nam je postrežni „kranjski Janez“ v „svratištu k ugarskoj kruni“ priredil sijajen „simpozij“, ob katerem smo v širnem krogu Slovencev in Hrvatov obhajali naše svidenje — tja doli do one ure, o katerej poje Preradović:

„Zora puca, bit' će dana!“

Državne srečke iz l. 1864.	100 gld.	170	50
4% avstr. zlata renta, davka prosta.		99	90
Ogrska zlata renta 6%		119	85
" " papirna renta 5%		88	80
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.		87	25
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	103	—
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi		114	50
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice		118	—
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice		107	50
Kreditne srečke	100 gld.	105	50
Rudolfove srečke	10	173	50
Akcije anglo-avstr. banke	120	21	25
Tramway-društ. velj.	170 gld. a. v.	110	75
		223	50

Tržne cene v Ljubljani dné 11. avgusta t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	7	96
Rež,	4	87
Jčmen	4	6
Oves,	3	9
Ajda,	4	71
Proso,	5	53
Koruza,	5	40
Leča	8	—
Grah	8	—
Fižol	10	—
Krompir, 100 kilogramov	—	96
Maslo, kilogram	—	88
Mast,	—	72
Špeh frišen	—	78
" poven,	—	85
Surovo maslo,	—	2 1/2
Jaica, jedno	—	8
Mleko, liter	—	60
Goveje meso, kilogram	—	60
Telečje	—	62
Svinjsko	—	32
Koštrunovo	—	35
Kokoš	—	17
Golob	—	16
Seno, 100 kilogramov	2	78
Slama,	1	40
Drva trda, 4 kv. metre	6	20
" mehka, " " "	4	—

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, ki so mej boleznijo njunega premilega, nepozabljivega sinčka

LEON-a

svoje blago sočutje razodevali in pri njegovi smrti toliko lepih vencev darovali, izrekujeta najsrčnejšo zahvalo

(540) **Emilija in Miha Žolgar.**

V Celji, dné 12. avgusta 1883.

Gostilnica,

v najlepšem, od Ljubljancev dobro obiskanem kraju blizu **Ljubljane**, z lepim senčnatim vrtom, s krasnim razgledom na Ljubljano, se pod prav ugodnimi pogoji daje v **najem**. — Natančneje pove iz prijaznosti administracija „Slovenskega Naroda“.

(529-3)

iv. GIONTINI v Ljubljani

priporoča najudanejšje kompozicije **V. Parme** za glasovir:

Milica-polka 40 kr., Pesnij venec 90 kr.,

Slavnostna koračnica 75 kr.,

zadnja uglasbena povodom Najvišje navzočnosti Nj. Veličanstva ob 600 letnici Kranjske.

Vsi ti umotvori so bili izvrstno ocenjeni in torej naj bi si je omislil vsak razumnik.

(539-2)

Naznanilo in priporočilo.

Visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu sploh naznanjam, da sem po smrti svoje stare matere, gospé Frančiške Šupevc-eve, prevzel njeno dobro znano

svečarijo,

katero bodem vodil pod sedanjo firmo:

Fr. Šupevc.

Zahvaljuje se za ranke izkazano zaupanje, priporočam se uljudno visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu, da tudi mene blagovolé počastiti z mnogimi naročili, ker so ranjka stara mati toliko izgovljenega blaga zapustili, da mi je mogoče takoj vsakej želji ustreči. Zagotavljam pa tudi, da v prihodnje poleg dosedanje firme ostanejo tudi dosednji izkušeni in vestni delavci, dosedanje nizke cene, dosedanja točna in natančna postrežba in dosedanje — **popolnem čisto in nepokvarjeno blago.**

Z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Bernard mlajši,

(535-2)

vnuč ranjke Fr. Šupevc.

Izjava.

Pripoznam, da je od mene proglašena vest, vsled katere bi bil dobil g. Josip Križaj, nadzornik mestnih delavcev, 700 gld. za oskrbljevanje vode v potrebo visokega c. kr. dvora meseca julija t. l. — popolnem neresnična in obžalujem, da sem to laž mej ljudi trosil.

V Ljubljani, dné 8. avgusta 1883.

(542)

Janez Bukowitz.

Št. 2128.

(541)

Da se zagotovi prizidanje k poslopju, v katerem se delajo smodke v c. kr. tabačnej glavnej tovarni v Ljubljani je konkurenčna obravnava (natečaj) v uradnem listu razpisana v 6. dan septembra 1883 dopoldne ob (jed-najstjej) 11. uri.

Za to zgradbo znaša odobrena vsota 42.000 goldinarjev (dva in štirideset tisoč goldinarjev) in se zamorejo načrti, preméri in proračuni, kakor tudi pogoji pri c. kr. glavnej tabačnej tovarni dobiti na pregled.

Komi,

ki ima dobra spričevala in zna slovenski in nemški, nastopi lahko precej službo v trgovini s **specerijami** in **železnino** na deželi. Adresa zve se pri administraciji „Slovenskega Naroda“.

(538-2)

Št. 234.

(537-1)

Podučiteljske službe

so razpisane. Na dvorazrednih, v IV. plačilnej vrsti stoječih šolah Veržej in Cven provizorično, v Cezanjovcih definitivno, eventuelno provizorično. Nemškega in slovenskega jezika v govoru in pisavi popolnem zmožni prosilci, naj uložé svoje prošnje po predpisnem potu do **10. septembra t. l.** pri dotičnih krajnih šolskih svetih, pošta Ljutomer.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,

dné 8 avgusta 1883.

V najem vzeti

želi se **hiša**, 6-8 sob, s pristranskimi poslopji in poleg ležčim vrtom ali njivo (okoli 1/2 orala), na Dunajski cesti, na Poljanah ali pa v Gradišči, od meseca januarja ali od sv. Jurja 1884 naprej na 10 do 12 let. — **Kup ni izključen.**

(543-1)

Ponudbe z naznanilom ulice, hišne številke, lege, velikosti itd., naj se pošljejo: **E. Bybentschitzu**, pošta sv. Rok na Dolenskem.

Tuji:

12. avgusta.

Pri **Slonu**: Dr. Eder z Dunaja. — Arko iz Zagreba. — plem. Hirsch iz Trsta. — Krajnik C. iz Grada.

Pri **Malič**: Zandler z Dunaja. — pl. Czikli iz Pešte. — Zandler z Dunaja. —

Najbolje ter najceneje naročajo se

priznано dobre ročne mlatilnice, slamoreznice, vinske

tlačilnice ter vsi drugi kmetijski stroji

za točno plačilo in tudi na obroke

v najstarejšej tukajšnjaj ter po vsem Kranjskem najbolj poznatej zalogi

pri A. Debevc-u v Ljubljani,

Marije Terezije cesta št. 10, pritlično.

(508-15)

Od visoke vlade

švedskega kralja
privilegirani

Njeg. Veličanstva

dr. Fr. Lengiel-ov

Brezov balzam.

Že sam brezov sok, kateri teče iz breze, ako se navrta njeno deblo, je od pamtveka znan kot najizvrstnejše lepilo; ako se pa ta sok po predpisu izumitelja pripravi kemičnim potom kot balzam, zadobi pa čudovit učinek.

Ako se namaže zvečer z njim obraz ali drugi deli polti, ločijo se že drugi dan neznatne luskiné od polti, ki postane vsled tega čisto bela in trda.

Ta balzam zgledi na obrazu nastale gube in kožave pike ter mu daje mladostno barvo; polti podeluje beloto, nežnost in čvrstost; odstrani kaj naglo pege, žoltavost, ogerce, nesno rudečino, zajedce in druge nesnažnosti na polti. Cena vrču z navodom vred 1 gld. 50 kr.

Zaloga v Ljubljani pri Jul. pl. Trnkoczy-ji, lekarnarji; glavna zaloga na Dunaji pri W. Henn-u.

(511-2)